

דאס אשכנז ירושלים

Remembering The Legacy, Appreciating The Gift

A Shiur in honor of Yom Yerushalayim

Wednesday, May 8, 2013 • 8:00pm

Given by Rabbi Shmuel Silber

(This shiur is part of the ongoing Ethics & Ethos series)

*Sponsored by Rita Bayuk and Family in memory of Chaim Zvi B"R Eliezer, Harry Bayuk z'l.
Sponsored by Leah Esther Sol in memory of the Yahrzeit of her mother Marguerite Streit z'l.
In the merit of a refuah shelaimah for Moshe Bentzion ben Leah Rachel (Mel Pachino).*

1. תורת המדינה: בניין ירושלים וקיבוץ גלויות בגאולה שלישית דף 135 (הרב שלמה גורן זצ"ל)

בניין ירושלים ולא בניין בית המקדש, מופיע בכתובים, במסבע הברכות, ובתפילות שתיקנו אנשי כנסת הגדולה וכן במקורות ההלכה, בתלמוד ובמדרשים, כמבטא את הגאולה השלישית. כמו שמצינו בנוסח תפילת י"ח שתיקנוה אנשי כנסת הגדולה שהם מאה ועשרים זקנים ומהם כמה נביאים כאמור במס' מגילה (יו, ע"ב), לא תיקנו ברכה לבניין בית המקדש, כי אם לבנינה של ירושלים: "ולירושלים עירך ברחמים תשוב... ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם." והיא חותמת בכרכת "בונה ירושלים".

2. שמענה עשרה

ולירושלים עירך ברחמים תשוב, ותשכון בתוכה פאשר דפרת, ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם, וכסא דוד מהרה לתוכה תכין. ברנך אתה יי, בונה ירושלים.

REBUILDING JERUSALEM

And to Jerusalem, Your city, may You return in compassion, and may You rest within it, as You have spoken. May You rebuild it soon in our days as an eternal structure, and may you speedily establish the throne of David within it. Blessed are You, HASHEM, the Builder of Jerusalem.

3. תפילת נחשב- מנחה ט' באב

(כתשעה באב: נחם, יי אלהינו, את אבלי ציון, ואת אבלי ירושלים, ואת העיר האכלה והחרבה והבזויה והשוממה. האכלה מבלי בניה, והחרבה ממעונותיה, והבזויה מכבודה, והשוממה מאין יושב. והיא יושבת וראשה חפוי, פאשה עקרה שלא ילדה. ויכלעוה לגיונות, ויירשוה עובדי זרים, ויטילו את עמך ישראל לתרב, ויהרגו בדרך חסידי עליון. על פן ציון במר תבכה, וירושלים תתן קולה. לבי לבי על חלליהם, מעי מעי על חלליהם. כי אתה יי פאש הצתה, וכאש אתה עתיד לכנותה, פאמור: ואני אהיה לה, נאם יי. חומת אש סביב, ולכבוד אהיה בתוכה. ברנך אתה יי, מנחם ציון ובונה ירושלים.)

4. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף מח עמוד ב

אמר רב נחמן: משה תקן לישראל ברכת הזן בשעה שירד להם מן, יהושע תקן להם ברכת הארץ כיון שנכנסו לארץ, דוד ושלמה תקנו בונה ירושלים. דוד תקן על ישראל עמך ועל ירושלים עירך, ושלמה תקן על הבית הגדול והקדוש

5. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף מט עמוד א

תנו רבנן: מהו חותם? בבנין ירושלים; רבי יוסי ברבי יהודה אומר: מושיע ישראל. מושיע ישראל אין, בנין ירושלים לא? – אלא אימא: אף מושיע ישראל.

6. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף מט עמוד א
ורב נחמן אמר: אפילו פתח ברחם על ישראל חותם כבונה ירושלים, משום שנאמר: +תהלים קמ"ז+
בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס, אימתי בונה ירושלים ה' - בזמן שנרחי ישראל יכנס.

7. רש"י מסכת ברכות דף מט עמוד ח
ורב נחמן כו' - בונה ירושלים השועת ישראל היא, דכתיב (תהלים קמ"ז) בונה ירושלים ה' ואז נדחי
ישראל יכנס.

8. ברכת המזון
א. רחם, יי אלהינו, על ישראל עמך, ועל ירושלים עירך, ועל ציון משפן כבודך. ועל מלכות בית דוד
משיחך, ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמה עליו. אלהינו, אבינו, רענו, זוננו, פרנסנו, וכלכלנו,
והרויחנו, והרוח לנו יי אלהינו מהרה מפל צרותינו, ונא אל תצריכנו, יי אלהינו, לא לידי מתנת פשר
ודם, ולא לידי הלוואתם, כי אם לדרך המלאכה, הפתוחה, הקדושה והרחבה, שלא נבוש ולא נכלם
לעולם ועד.

ב. ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו. ברוך אתה יי, בונה ברחמי ירושלים. אמן

9. תורת המדינה: בניין ירושלים וקיבוץ גלויות בגאולה שלישית דף 137 (הרב שלמה גורן זצ"ל)

1. שנדחי ישראל יכנס. נמצאנו למדים שלדעת רב נחמן בונה ירושלים תשועת ישראל,
היא דכתיב בונה ירושלים ה', ואז נדחי ישראל יכנס, כלשונו של רש"י שם על אתר.

10. תורת המדינה: בניין ירושלים וקיבוץ גלויות בגאולה שלישית דף 136 (הרב שלמה גורן זצ"ל)

הרי כל התפילות והברכות שתיקנו אנשי כנסת הגדולה מכוונות לבניין ירושלים
ולא לבניין בית המקדש, מבחינת הנוסח עצמו של מטבע הברכות והתפילות. וכיוון
שאמרו במס' ברכות ולג, ע"א: "אנשי כנסת הגדולה תיקנו להם לישראל ברכות
ותפילות, קדושות וברכות", יש להוציא מכל האמור מסקנה, שבניין ירושלים מייצג
לכאורה את הגאולה השלישית, והיא כוללת בתוכה גם את בניין בית המקדש, שהוא
שלב בגאולת ירושלים, הוזה עם גאולת העם והארץ. כמו שאפשר ללמוד מן הכתוב:
"פצחו, רננו יחדיו חרבות ירושלים, כי נחם ה' עמו גאל ירושלים" (ישעיה נב, ט).
משמע מזה שגאולת ירושלים זהה עם נחמת עם ישראל.

11. תהלים פרק קכב
(ו) שאלו שלום ירושלם ישליו אהביך:

6. Pray for the peace of Jerusalem; those who love you will be serene.

12. דר"ק תהלים פרק קכב פסוק ו

(ו) שאלו. אומרים בני הגלות: שאלו מהאל יתברך שלום ירושלים, ושלום ירושלים הוא קיבוץ הגליות. כי עד אותו העת לא יהיה לה שלום, כי נלחמים עליה ערלים וישמעאלים. ואומר אחר כן כנגד ירושלים: ישליו אוהביך, והם ישראל כגלות שהם מתאבלים על חורבנה:

13. מלבי"ם תהלים פרק קכב פסוק ו

(ו) שאלו, אחר שבאר שירושלים היא המעמדת חבור הגויה הכללית ואחדותה, אומר כמו שאם תשאל לשלום הגויה האישיית נשיב לו ששלומה תלוי אם האיברים והכחות שבגויה מקושרים ויש להם שלום יחדיו, כי בעת יעשה פירו' ביניהם אז יבא המות, כן אם ישאלו לשלום ירושלים נאמר התשובה ששלומה תלוי אם ישליו אוהביך, אם אוהבי ירושלים יהיה ביניהם שלום פנימית בזה תלוי שלום ירושלים. אחר שעקר ענין ירושלים היא אחדות האומה, וא"כ אם יתעורר בין אישיהם ריב ומדנים ופירוד לבבות לא נמצא שלום ירושלים, כי עקר שלומה היא אם היא, כעיר שתוכרה לה יחדיו, לא אם יתפרדו, והנה יש הבדל בין שלום ובין שלום הוא השלום החיצוני ושלום הוא השלום הפנימית, אמר שע"י שישראל יהיה להם שלום פנימית שעז"א אוהביך, שיהיה אהבה ביניהם הגם שלא יהיה להם שלום עם אויביהם החיצונים זה יגרום שלום ירושלים החיצון, ואז ע"י.

14. תהלים פרק קכב

(ז) יהי שלום בחילך שלום בארמנותיך:

7. May there be peace in your wall, tranquility in your palaces.

15. בראשית פרק יד

יח ומלְכִי־צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לָחֵם וַיֵּינ וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֵלְיוֹן: יט וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אֲבִרָם לְאֵל עֵלְיוֹן קִנְיָה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: כ וּבְרוּךְ אֵל עֵלְיוֹן אֲשֶׁר־מִגֵּן צָרֶיךָ בְּיַדְךָ וַיִּתֶּן־לוֹ מִעֵשֶׂר מְכֹל:

18. And Malchizedek the king of Salem brought out bread and wine, and he was a priest to the Most High God. 19. And he blessed him, and he said, "Blessed be Abram to the Most High God, Who possesses heaven and earth. 20. And blessed be the Most High God, Who has delivered your adversaries into your hand," and he gave him a tithe from all.

16. אבן עזרא בראשית פרק יד פסוק יח

... ושלם הוא ירושלים

17. אבן עזרא תהלים פרק עז פסוק ג

(ג) ויהי בשלם – היא ירושלם אולי נקראה כן כי היא שלימה כנגד שער השמים או שהיא ראויה להיות בשלום או קראוה כן על דרך תפלה כדרך שאלו שלום ירושלם:

18. בראשית פרק כב

יג וַיִּשָׂא אֲבִרָהִם אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה־אֵיל אֲחֵר נֹאֲחַז בְּסִבְכָּה בְּקַרְנָיו וַיִּלֶּךְ אֲבִרָהִם וַיִּקַּח אֶת־הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַחַת בְּנוֹ: יד וַיִּקְרָא אֲבִרָהִם שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָה | יֵרָאָה אֲשֶׁר יֹאמַר הַיּוֹם בְּהַר יְהוָה יֵרָאָה:

13. And Abraham lifted up his eyes, and he saw, and lo! there was a ram, [and] after [that] it was caught in a tree by its horns. And Abraham went and took the ram and offered it up as a burnt offering instead of his son. 14. And Abraham named that place, The Lord will see, as it is said to this day: On the mountain, the Lord will be seen.

19. רש"י צראשית ערק כז פסוק יד
(יד) ה' יראה - פשוטו כהרגומו, ה' יצחר ויראה לו לחת כמקום הזכ להשרות זו שכינתו ולהקריב כאן קרבנות:

20. בראשית רבה (וילנא) פרשת וירא פרשה נו
אברהם קרא אותו יראה שנאמר ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה, שם קרא אותו שלם שנאמר (בראשית יד) ומלכי צדק מלך שלם אמר הקב"ה אם קורא אני אותו יראה כשם שקרא אותו אברהם, שם אדם צדיק מתרעם, ואם קורא אני אותו שלם אברהם אדם צדיק מתרעם, אלא הריני קורא אותו ירושלים כמו שקראו שניהם יראה שלם ירושלים,

21. הרב מאיר שפירא מלובלין (הובא בעיטורי תורה דף 168)

וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעלה תחת בנו... לפי המדרש (ילקוט שמעוני, וירא צט) עשה השטן כל מיני תחבולות כדי להפריע ולעכב את אברהם שלא יעשה מעשה העקידה. וכשלא הועילו לו כל מוזמותיו, הלך ונעשה לפניהם כנהר גדול שלא יוכלו לעבור וכו'. מדוע אפוא לא עלה כלל על דעתו של אברהם שמא כל עניין האיל הוא מעשה שטן, לרמותו כדי שלא יעקוד את יצחק? ולמה מיד כשראה את האיל, ויעלהו לעלה תחת בנו? הודאות הזאת מניין? — כנראה שאברהם היה בטוח שהאיל הוא מוקדש לעולה תחת בנו בראותו אותו, נאחז בסבך, מכיון שראה שיש כאן תסבוכת ומעצור, הבין שזה מן השמים, דבר מצוה, כי מעשה שטן הוא חד וחלק.